

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราเป็นชาวพุทธ ถ้าเราเป็นชาวพุทธนะ คูลี ปู่ ย่า ตา ยายของเราเชื่อในพุทธศาสนา ในทางราชการเขาบอกว่า กษัตริย์สมัยโบราณของเราเป็นผู้ฉลาด เลือคนับถือพุทธศาสนา เพราะว่าลัทธิศาสนาต่างๆ ก็มีมากมาย แล้วเวลาอิทธิพล เห็นไหม เวลากองทัพต่างๆ เขาเข้ามา เขาต้องการเผยแพร่ศาสนาของเขา

กษัตริย์ของเราสมัยโบราณเป็นผู้เลือกนับถือพุทธศาสนา พุทธศาสนาพูดถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วว่า “อจินไตย ๔” พุทธวิสัย ความรู้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคำนวณไม่ได้เลย พวกเราจะคำนวณถึงความรู้ความเห็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ หัวแตกเปล่าๆ ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้แล้วศาสนาของเรา ๕,๐๐๐ ปีนี้ยังอยู่อีก ๕,๐๐๐ ปีแน่นอนอยู่แล้ว

ฉะนั้น “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้แจ้งโลกนอกและโลกใน”

โลกนอกคือโลกที่เราเหยียบย่างกันอยู่นี้ โลกนอกว่าเป็นอจินไตย โลกนี้เป็นอจินไตย พุทธวิสัยเป็นอจินไตย เรื่องเวรเรื่องกรรมของเราเป็นอจินไตย แล้วก็เรื่องความว่าง เรื่องของฌานเป็นอจินไตย เรื่องเวรเรื่องกรรมของเรานี้มันซับซ้อนนัก แต่เวลากรรมให้ผล ให้ผลตามความเป็นจริง ให้ผลคือทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว

แต่ในปัจจุบันนี้เรามีสติปัญญาของเรา เราก็ได้สร้างคุณงามความดีของเรา พอสร้างคุณงามความดีของเรา เรา ก็บอกว่า “เราก็สร้างคุณงามความดีขนาดนี้ ทำไมเรามีความทุกข์ความยากขนาดนี้”

ความทุกข์ความยาก เวลามันเกิดขึ้นมา เวลามันมีกับเรานี้มีเพราะอะไร เพราะเราไขว่คว้าหาแต่สิ่งที่ว่าพอใจ เราจะเป็นความสุข เป็นความสุขนี้ค้นหาความทะยานอยาก แต่ถ้าเราพอใจ พอใจไม่ใช่การยอมจำนนนะ เขาบอกลัทธิยอมจำนน เรายอมจำนน ..เรา

ไม่ได้ยอมจำนน เราพอใจกับสถานะของเรา สถานะของความเป็นมนุษย์ สถานะของสิ่งที่มีชีวิต

สิ่งที่มีชีวิตนี้มีคุณค่ามาก หลวงตาท่านบอกว่า

“หัวใจของสัตว์โลก ความรู้สึกอันนี้มันสัมผัสธรรม”

ความรู้สึกว่ามันเป็นความสุข ความทุกข์ นี่เวลาความสุข เราก็พอใจ เวลาความทุกข์เราก็ผลัดไส นี่มันเป็นค้นหา

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเราพอใจ พอใจกับความรู้สึกของเรา พอใจกับชีวิตของเรา ถ้าเราพอใจกับชีวิตของเรา เราถึงได้มาแสวงหาคุณงามความดีของเรา เพราะว่าเวลากรรมมันให้ผลเป็นเรื่องของอจินไตย เวลามันให้ผลขึ้นมา เรามีสติปัญญาเราก็สร้างคุณงามความดีของเรา คุณงามความดีอย่างนี้ เป็นคุณงามความดีเพื่อความเป็นอยู่ของเรา เห็นไหม ทาน ศีล ภาวนา

ถ้าเราจะเอาถึงความดีของเรา เอาให้ถึงที่สุด เพราะเราศึกษาในพุทธศาสนา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ ตรัสรู้ในอะไร ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ในธรรม เห็นไหม สังฆธรรม สังฆะ อริยสังฆะ

“ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์.. ทุกข์เกิด เหตุให้การดับทุกข์”

เวลาทุกข์เกิด ทุกข์เกิดมาจากอะไรล่ะ? นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามารู้ที่นี้ต่างหาก เห็นไหม ทุกข์เกิด เพราะมันมีเหตุมันถึงเกิด ทุกข์ดับ เพราะมันต้องมีเหตุของมัน นี่ถ้ามีเหตุของมัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม

สังฆะ อริยสังฆะนี้มีความสำคัญมาก แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติกัน เราอยากเป็นผู้วิเศษกัน เราอยากรู้ อยากเห็น อยากมีความเป็นไป ใ้ความอยากรู้อยากเห็น เห็นในอะไร เราไม่เห็นในทุกข์นี้หรือ ถ้าเห็นในทุกข์ เห็นไหม เหตุที่เกิดทุกข์ อะไรเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ล่ะ?

“ชาติปี ทุกขา ชาติความเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง”

แล้วถ้าชาติความเกิดเป็นทุกอย่างยิ่ง เวลาเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์ เห็นใหม่ ความเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นสิ่งที่มิชีวิต ถ้าเราไม่เกิดเป็นมนุษย์.. จิตหนึ่ง! จิตหนึ่ง มันเวียนตายเวียนเกิดไปในวัฏฏะ มันเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมต่างๆ นี่จิตมันเกิด แต่พอเกิดเป็นมนุษย์ เรามีสถานะร่างกายและจิตใจ

ถ้าร่างกาย เห็นใหม่ ร่างกายมันต้องการอะไร ต้องการอาหาร จิตใจละ จิตใจต้องการธรรมะ แต่ถ้าเวลาคนที่เขาไม่สนใจอะไรเลย จิตใจของเขาก็มีความรู้สึกของเขา เขาก็แสวงหาทางโลกของเขา แต่เพราะเรามีความเชื่อในพุทธศาสนา เราเชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระธรรมๆ เห็นใหม่ พระสงฆ์ พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นสงฆ์องค์แรกของโลก นี่ถ้าเป็นสงฆ์ขึ้นมา ต้องรู้ว่าจิตนี้มาจากไหน รู้ว่ามนุษย์นี้มาจากไหน แล้วมนุษย์ดำรงอยู่เพื่ออะไร แล้วมนุษย์เวลาเราสิ้นชีวิตไป สิ้นอายุขัยไป นี่ไปด้วยคุณงามความดีไปด้วยบาปอกุศล ไปด้วยสิ่งต่างๆ สิ่งนี้ทำให้เรามีสติปัญญาขึ้นมา

ถ้าเรามีสติปัญญา นี่เวลาโลกมันจะแตก เขาว่ากันนั้นมันเรื่องของเขา แต่ของเราต้องให้กิเลสมันแตก ให้ความรู้สึกนึกคิด ความยึดมั่นถือมั่นในหัวใจมันหลุดลอยออกไปจากใจของเรา แต่เพราะความยึดมั่นถือมั่น เห็นใหม่ วุฒิภาวะของใจสูงส่งแค่ไหน ต่ำต้อยแค่ไหน มันก็ยึดมั่นถือมั่นความรู้สึกของเขา

เวลาคนเถียงกัน เถียงกันด้วยอะไร ก็เถียงกันด้วยทิฐิมานะนี่แหละ เถียงกันด้วยความรู้ความเห็นนี่แหละ ความรู้สึกซึ่ง ก็ว่าสิ่งนี้มันจะลึกซึ้งกว่านี้ แต่ถ้าคนที่เขาหยาบเขาว่าสิ่งนี้เป็นความพอใจของเขาอยู่แล้ว โลกมันเถียงกัน เถียงกันตรงนี้ไง เถียงกันด้วยทิฐิ ด้วยความเห็น ด้วยความยึดมั่นถือมั่นในใจของตัว

แต่ถ้าเราปล่อยวางมาตั้งแต่ต้น เห็นใหม่ คุณติ สังเกตหัวใจของเรา เริ่มต้นตั้งแต่เรา มาวัด แล้วได้ฟังธรรมบ่อยครั้งเข้าๆ ความรู้ ความเข้าใจ ความเห็นของเขา แล้วเราดูคน มาใหม่สิ ใครมาใหม่ก็ต้องมีความเห็นของเขาทั้งนั้นแหละ มาใหม่ก็ต้องมีทิฐิ มีความเห็นของเขา มีความรู้สึกของเขา นั่นคือคนมาใหม่ของเขา นี่วุฒิภาวะของเขา ทิฐิมานะของเขา แต่เพราะธรรมะนี่ไง ธรรมะนี่มันกล่อมเกลี้ยง

คูตี เวลาพระเรานี่รู้คงควัตรเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส มันขัดเกลากของมัน เห็นใหม่ เราไม่พอใจหรอก เราพอใจแต่ความปรารถนาของเรา แต่เพราะเป็นศีลในศีล เป็นรู้คงควัตร เราถือรู้คงควัตร เรามีสัจจะ มันจะขัดเกลารเรา ขัดเกลารให้มันจางลงๆ ไป แต่ความขัดเกลารเห็นใหม่ คูตี เวลาเรากวนากัน เขาบอกเจริญแล้วเสื่อม แต่ถ้าคนมันไม่เจริญ มันไม่มีมันจะเอาอะไรไปเสื่อม ถ้าคนเจริญแล้วมันเสื่อม

นี่ก็เหมือนกัน เพราะเราบวชเป็นพระ เพราะเรามีความเห็น เราอยากพ้นจากทุกข์ เราถึงมีสัจจะ เราถึงถือรู้คงควัตร ถือรู้คงควัตรเพื่อขัดเกลาร เรามาเพื่อขัดเกลารกิเลสของเรา มันเป็นเครื่องขัดเกลาร มันเป็นเครื่องช่วยให้เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นความจริงนี่ เพราะอะไร เพราะเราพอใจ เรามีการกระทำ

เวลาเราเป็นพระขึ้นมาแล้ว ศีล ๒๒๗ ข้อปฏิบัติไม่ได้ รู้คงควัตร ๑๗ ข้อนี้อยู่ที่ ความพอใจ ถ้าใครพอใจจะปฏิบัติก็ได้ ใครไม่พอใจไม่ปฏิบัติก็ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่บังคับ แต่! แต่เวลาถ้าเราหวังผลละ เราหวังผลจากการพ้นทุกข์ เราหวังผลจากการบรรลุนิพพาน เราหวังผลการชำระกิเลส ชำระกิเลสเอาอะไรไปชำระมัน

กิเลสก็คือความคิดของเรา กิเลสมันก็อยู่กับเรา กิเลสมันเป็นอนุสัย มันนอนเนื่องมากับหัวใจ หัวใจคิดอะไรก็คิดตามมันไปอย่างนั้นแหละ ถ้าเราไม่มีอะไรยับยั้งมันเลย เราจะไปรู้มันได้อย่างไร เราจะไปรู้จัก เราจะไปเห็นหน้ามัน เราจะไปต่อกรกับมันอย่างไร เวลาเราทำขึ้นมา เวลาเราปฏิบัติขึ้นมาขนาดไหน หลวงตาถึงบอกว่า “กิเลสมันไม่ถลอกปอกเปิกเลย” กิเลสมันไม่ได้สั้นไหวสิ่งใดเลย

แต่ถ้าเราจริงจังของเราละ เราจริงจังของเราก็เป็นความทุกข์ ถ้าสรรพสิ่งเป็นเรา เราทำสิ่งใดไม่ได้เลย นี่มันเป็นการแสวงหา สิ่งที่เราแสวงหา เราต้องตั้งใจของเรา ถ้าเรามีความตั้งใจของเรา มีความตั้งใจของเรา สิ่งนั้นจะเป็นความจริงขึ้นมา.. ธรรมะเป็นความจริงแต่เป็นนามธรรม แล้วเราจะเอาอะไรไปสู่ความจริงนั้นละ?

สติก็เป็นนามธรรม สมาธิก็เป็นนามธรรม ความรู้สึกก็เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรม มันคงที่มากกว่ารูปธรรมอีก คูตี วัตถุธาตุต่างๆ มันต้องสึกกร่อนไปเป็นธรรมดา แต่ความรู้สึกของเรา ความสุข ความทุกข์ของเรา เวลามันทุกข์ขึ้นมา มันสึกกร่อนไปไหม มันไม่เห็นสึกกร่อนไปเลย

ความรู้สึกนึกคิด นี่สิ่งที่เป็นนามธรรมๆ มันก็ต้องเป็นนามธรรม คุณติ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ความรู้สึกนึกคิดเกิดดับๆ แล้วมันก็เกิดอีกตลอดไป มันเกิดอยู่ตลอดเวลา ความสุข ความทุกข์มันจะเกิดดับเกิดดับของมันตลอดไป สิ่งที่เป็นนามธรรมนะ แต่ถ้าเราไปรู้ไปเห็นเข้า เราจัดการของเราได้ ถ้าเราจัดการของเราได้ นี่ไงที่ว่าที่ไหนมันเจริญแล้วเสื่อม มันเป็นเรื่องของเขา แต่เรื่องหัวใจของเรา เวลาเจริญขึ้นมาแล้วมันเสื่อมไป..มันเสื่อมไป.. เราก็มีความมูมานะขึ้นมา

สรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นอนิจจัง มันแปรสภาพของมันตลอดเวลา แต่เราพยายามทำคุณงามความดีขึ้นมา ถึงแปรก็แปรในสิ่งที่ดี แปรในสิ่งที่เป็นความรู้สึกนึกคิดดี มันจะอึดขัดขัดสน มันจะทุกข์ยากขนาดไหน เรากัดฟันทน เวลานั่งสมาธิ ภาวนา เห็นไหม เวลาเวทนามันเกิดนี้เจ็บปวดมาก เวลาเจ็บปวดมาก ถ้าเราอยากให้หายปวด มันปวด ๒ เท่า ๓ เท่า แต่ถ้าเราพุทโธ พุทโธ พยายามดึงความรู้สึกของเราอยู่ที่พุทธานุสติ เวทนานั้นมันก็จะจางไป เพราะจิตเราไม่ไปรับรู้

นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตของเราเจ็บปวดมาก ความเจ็บปวด ความต่างๆ มันเป็นกรรมเก่า กรรมใหม่ทั้งนั้นนะ เวลากรรมเก่า คุณติ เวลาเราปล่อยวางนะ ฮือ.. จบ! แต่ถ้าเราไม่ปล่อยวางนะ เจ็บแสบในหัวใจทั้งนั้นแหละ หัวใจมันมีแต่ความเจ็บแสบ แต่เราใช้ปัญญา ไตร่ตรองสิ เวลาคนอื่นละ จิตอื่นละ มันก็เป็นอย่างนี้ทั้งนั้นแหละ แต่เวลาจิตอื่น สิ่งที่เป็นความรู้สึกต่างๆ เราไม่ยึดมันถือมันละ ทำไมเป็นจิตเรา เป็นความรู้สึกของเรา ทำไมเรายึดมันละ

มันก็ความรู้สึกนึกคิดเหมือนกัน มันก็เป็นจิตเหมือนกัน มันเป็นเพราะตัณหา ความทะยานอยากของเราไง แต่ถ้าเป็นคนอื่นเขาไม่รับรู้ไม่เห็นเหมือนกับเรา เขาไม่มีความรู้สึกเหมือนกับเราว่าเราต้องการสิ่งใด เราปรารถนาสิ่งใด แต่เพราะเรารู้ของเราว่าเราต้องการสิ่งใด เราปรารถนาสิ่งใด.. อนุสัย กิเลสมันจรมา มันก็ยึดมันถือมันของมัน พอยึดมันถือมันของมัน มันไม่ได้ตั้งใจมันก็มีการกระทบกระเทือนกับหัวใจของเรา

นี่ไง เราตั้งสติของเรา สิ่งที่เป็นนามธรรมนี้มันฝึก เพราะจิตนี้เป็นนามธรรม ความรู้สึกนึกคิดก็เป็นนามธรรม มันก็ต้องเป็นนามธรรม.. นามธรรม เห็นไหม มรรคญาณ เวลาเป็นอริยสัจ ความคิดชอบ คำริชอบ ความเพียรชอบ มันชอบอย่างไร ถ้ามัน

ชอบขึ้นมามันก็สมควรแก่กรรม.. สัจจะ อริยสัจจะ ถ้าอริยสัจจะมันเกิด อริยสัจจะมันเป็นความจริงนะ เราจะมหัสจรรย์กับความเป็นไปได้ของเรานะ

คุณชีวิตของเรา เห็นไหม เราเกิดมา เวลาเรารักพ่อ รักแม่ เรามีความรู้สึกกตัญญู เราก็รักพ่อ รักแม่ มันสะท้อนใจนะ แต่เวลาจิต พอมรรคญาณมันเกิด มันเกิดในหัวใจของเรา มันสะท้อนรักแห่งจิต สสะท้อนถึงฐานของจิต สะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิด อันนี้ มันมหัสจรรย์นะ

ชีวิตเรามาจากไหน? เรามาจากพ่อจากแม่ เราเคารพพ่อแม่เราไหม เรารักพ่อแม่เราไหม เรากตัญญูกับพ่อแม่เราไหม เราก็กตัญญูกับพ่อแม่เรา.. เวลาธรรมมันเกิด เรากตัญญูกับธรรมใหม่ เรากตัญญูกับสัจจะใหม่ สัจจะที่มันเกิดขึ้นมาในใจนี้ แล้วมันเกิดมาจากไหน มันเกิดมาจากความวิริยะ ความอดุสาหะ ความเพียรของเรา หน้าที่การงานของเรา เราทำอะไรต่างน้านะ เราก็พยายามทำเต็มที่ของเรา เลี้ยงปาก เลี้ยงปากนะ

ทางของคฤหัสถ์เป็นทางคับแคบ เพราะเราต้องทำมาหากิน เวลาจะมาปฏิบัติเวลายันก็เหนื่อยใหม่ ทางของภิกษุ ทางของนักบวชเป็นทางที่กว้างขวาง เห็นไหม เลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง บิณฑบาตมานี้ดำรงชีวิตไว้ แล้วเวลาอีก ๒๔ ชั่วโมงเราจะปฏิบัติได้ตลอดเวลา

นี่ไง ทางของภิกษุ ทางของนักบวชเรา นี่ทางกว้างขวาง กว้างขวางให้เวลาเราได้เผชิญกับความจริงในหัวใจของเรา แต่เวลาทางของฆราวาสนี่คับแคบ คับแคบเพราะเวลาเราน้อย คับแคบเพราะว่าเราต้องทำมาหากิน คับแคบเพราะเราต้องมีความรับผิดชอบ เห็นไหม เขาว่าคับแคบ คับแคบตรงนั้น

ฉะนั้น ไอ้ที่ว่าคับแคบหรือกว้างขวางนี่มันเป็นเรื่องของเวลาเท่านั้น แต่ถ้าเอาความจริงของเรา ถ้าจิตใจเราเปิดขึ้นมา จิตใจเราทำของเรามานะ นี่ถ้าจิตใจเราเปิดเวลานั้นมีคุณค่ามากนะ ถ้าจิตใจเขาไม่เปิด เขาฆ่าเวลานั้นเสียไป.. อายุที่ได้มาคือเวลาที่เสียไปนะ อายุที่ได้มานี้ เห็นไหม เราจะซบเซาคร่ำคร่าไปข้างหน้า ฉะนั้นเราต้องถนอมเวลา ฉะนั้นถ้ามีเวลาแล้วต้องจริงจัง ต้องทำให้ได้

พระเราก็เหมือนกัน อย่างอนใจ เราจะต้องเข้มแข็ง เราจะต้องค้ำค้ำของเรา นี้
ลมหายใจเท่ากันนะ ฆราวาสเขาก็หายใจเหมือนกัน พระก็หายใจเหมือนกัน ทุกคนก็มี
หายใจเข้า และหายใจออกเหมือนกัน แต่มันสำคัญที่สติ ที่ปัญญา ที่หัวใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า

“คนที่มีสติ คนที่ค้ำค้ำ ดีกว่าคนที่เขาปล่อยชีวิตเขาเป็น ๑๐๐ ปีนะ”

ถ้าเรามีสติ แม้แต่ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกแม้แต่วินาทีเดียว ดีกว่าคนที่
ปล่อยชีวิตนี้เร่รอนไปเท่ากับ ๑๐๐ ปี นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ใน
พระไตรปิฎก

ฉะนั้น ถ้าเรามีสติ มีปัญญา เราทำของเรา แล้วเรามีสติปัญญาของเรา เราจะไม่เชื่อ
มงคลต้นข้าว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เชื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์.. นี้
พุทธมามกะ ถ้าเชื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นี้เป็นชาวพุทธ ถ้าเชื่ออย่างอื่นขาดจาก
เป็นพุทธมามกะ

ถ้าเราเชื่อของเรา เราเชื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นี้มีสติกับความรู้สึกรู้สึกของ
เรา โลกมันจะแตกหรือไม่แตก มันจะหมุนเวียนเปลี่ยนไปอย่างไร ชีวิตเรามีอยู่ เราตั้งสติ
ของเรา เราแก้ไขได้หมดแหละ มันจะแตกเราก็แก้ไขมัน มันจะไม่แตก เราก็ดำรงชีวิต
ของเรา เพื่อสติปัญญาของเรา เอวัง